

manželka, která se sama dopustila cizoložství a zavdala tak sama příčinu k rozratu manželství, o který vlastně opírá svůj nárok na náhradu škody.

Čís. 17467.

Zřízení jistoty za pravý dluh toho, kdo jistotu dává, není bezúplatným jednáním podle § 4 odp. řádu ani v tom případě, neměl-li věřitel na zřízení jistoty nároku.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1939, Rv I 213/38.)

Žalující strana přednesla, že manžel žalované zajistil knihovně na polovici své nemovitosti dne 22. června 1934 zástavním právem domnělou prý pohledávku žalované proti němu ve výši 35.000 K. Tvrdí mimo jiné, že toto jednání manžela žalované jest bezplatné, protože se stalo k zajištění neexistující pohledávky (§ 4 č. 1 odp. ř.), domáhá se žalující strana výroku, že zřízení tohoto zástavního práva jest vůči ní pro její vykonatelnou pohledávku proti manželu žalované bezúčinné a, že jest žalovaná strana povinna svoliti k tomu, aby nemovitost jejímu manželu patřící byla pro pohledávku žalující proti němu vzata do exekuce tak, jakoby zástavní právo žalované na těchto nemovitostech nebylo bývalo nikdy vzniklo. První soud uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle zjištění odvolacího soudu došlo ke zřízení notářského spisu ze dne 17. srpna 1934 proto, že Štěpán J. (manžel žalované) úvěr povolený oběma manželům J. a zajištěný celý na společné jejich nemovitosti vybral jen pro sebe a spotřeboval sám, k čemuž svolila žalovaná jen, když Štěpán J. se jí zavázal, že částku vypadající na její polovici uzná jako svůj dluh u ní. Vzhledem k této souhlasné vůli manželů J., projevené již při úvěrovém jednání, nemůže býti pochybné, že šlo o uznání závazku Štěpána J. proti žalované, který měl vzniknouti z toho důvodu, že Štěpán J., pokud potřebuje též polovinu úvěru připadající na žalovanou, nakládal s majetkem žalované. Jde tudíž o uznání nárok na náhradu, který byl důsledkem této své povahy splatný ihned po použití úvěru; na tom nemůže nic měniti ani uznání samo, poněvadž se podle zjištění odvolacího soudu stalo bez výhrady. Proto nejsou oprávněny vývody dovolání, které se snaží dolíčiti — a na tom budují i výtku vadnosti řízení —, že v onom notářském spisu šlo jen o uznání regresních nároků žalované, které by mohly vzniknouti, když žalovaná bude nucena žalující spořitelně plniti na základě společného závazku proti ní, a že pokud se tak nestalo, nemůže prý býti řeči o splatné, tím méně o vykonatelné pohledávce žalované. Rovněž nesprávné jsou další vývody dovolání, že zřízení zmíněné jistoty bylo jednáním bezplatným, ježto ne-

bylo ujednáno ihned při vzniku pohledávky, a že je proto odporovatelným již podle § 4, č. 1 odp. ř. Bezplatnými ve smyslu § 4, č. 1 odp. ř. jsou jen jednání (opatření), kterými se jmění dlužníkovo zmenšuje ve prospěch druhé strany a tato za ně neplní buď zcela nic nebo alespoň ne plnou hodnotu jmění dlužníkova (jednání smíšená). Zřízením jistoty za pravý dluh toho, který jistotu dává, se však o sobě nikdy jmění tohoto nezmenšuje, nýbrž jen utvrzuje závazek tu již jsoucí. Nezáleží proto na tom, že zřízení jistoty nebylo ujednáno, neboť ani současně ani později zřízená jistota není nikterak další újmou na jmění dlužníkově, ale je v obou případech jen akcesoriem jeho dluhu, který jediné je pasivní složkou jeho jmění. Zajištění nelze v tomto směru posuzovati samostatně. V tomto směru lze poukázati i na ustanovení §§ 32 a 33, odst. 1 konk. ř. o odporování v konkursu. Z nich se ustanovení § 32 úplně kryje s ustanovením § 4 odp. ř. Kdyby však bylo podle tohoto ustanovení zřízení jistoty, na niž věřitel neměl nároku, v každém případě odporovatelným již proto, že věřitel na ni neměl nároku, bylo by zcela zbytečné další ustanovení § 33, č. 1 konk. ř., podle něhož zajištění, na které věřitel vůbec neměl nárok, jest odporovatelným jen, nabyli-li jím věřitel výhod před ostatními věřiteli. Z toho je zřejmo, že podle názoru zákonodárce nespadá zřízení jistoty, třebaže věřitel na ně neměl nároku, pod pojem bezúplatného jednání podle § 32 konk. ř. a tudíž ani podle shodného s ním § 4 odp. ř. K tomuto však není připojeno ustanovení obdobné § 33, č. 1 konk. ř. Se zřetelem k tomu hájí stálá judikatura nejvyššího soudu (srov. zejména rozh. č. 16420 Sb. n. s.) důsledně právní zásadu, že zajištění pravé a splatné pohledávky, i když věřitel na ně nemá nárok, lze mimo konkurs odporovati jen tenkrát, a to podle § 2, č. 2 a 3 odp. ř., je-li zajištění provázeno pletichami dlužníka a zajištění věřitele, t. j. lze-li dokázati určité objektivní jednání dlužníkovo, jež vykonal ve srozumění se zajištěným věřitelem a jímž bylo odporujícímu věřiteli znemožněno, aby získal stejné postavení. Žalobce netvrdil, tím méně prokázal, že tento předpoklad je v souzené věci splněn, a bylo proto jeho žalobu již z toho důvodu zamítnouti, aniž bylo zapotřebí zkoumati, zda žalovaná věděla nebo musila věděti o pohledávkách žalobcových, neboť z takového zjištění by po případě plynulo, že si byla vědoma, pokud se týče musila býti vědoma, že se jí nadřuzuje; to však nestačí k odporování mimo konkurs, když neplatí zásada rovnoměrného uspokojení všech věřitelů.

Čís. 17468.

Jestliže pojišťovna podle pojišťovacích podmínek neručí v případě, že byl nárok třetí osoby uplatněn po uplynutí tří měsíců po tom, když pojišťovací poměr byl ukončen, jde o časové obmezení ručení, při čemž nesejde na tom, že pojistníku nelze přičísti zavinění, že náhradní nárok byl uplatněn po uvedené lhůtě, třebaž pojistná událost nastala v pojistné době.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1939, Rv I 3183/38.)